

work in general and terminological analysis of technical concepts by students itself. The aim and task of investigation are to describe the experience of the terminological analysis of the concept of «Switch» and the practical application of its results on professionally orientated English classes for the technical faculties of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. The main conclusions are confidence in the feasibility of the subsequent phased implementation of linguistic studies: 1) inventory of available termoelement, associated with the specification of the reference component of a certain terminological structure and the identification of its terminology; 2) identification of the most common in practice of stable terms - phrases; 3) narrowing the range of terms for practical use at the choice of students; 4) finding the most successful free phrases after familiarization with the auxiliary communicative tables regarding the expression of the request, the beginning and the end of the conversation; 5) consolidation of the received linguistic knowledge in business games and dialogues-duels. Perspective research is also to involve students of non-technical specialties into linguistic work in order to develop their own interpersonal communicative and professional skills.

Keywords: *terminological analysis, technical concept «Switch», terminology system, reference component of the terminological structure, stable terms-phrases, communicative cliches, free phrases, phrases, practical orientation of linguistic work, students-future agroengineers, professionally orientated English classes*

УДК 378.147.041-057.875

ОСНОВНІ ВИДИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ

Н. В. ЯРЕМЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
E-mail: iaremenko.nv@gmail.com
ORCID: 0000-0002-5894-0295

Анотація. *У зв'язку із зменшенням аудиторних годин на вивчення англійської мови самостійна робота є необхідним елементом навчального процесу студентів. Метою даної публікації є визначення основних видів самостійної роботи студентів немовних спеціальностей. Установлено, що існує чотири основні види самостійної роботи студентів: самостійна робота за зразком, конструктивно-варіативні, евристичні та самостійні роботи з елементами наукового дослідження. З'ясовано, що кожен із цих видів самостійної роботи є необхідним в залежності від мети навчання. Самостійні роботи за зразком полягають у виконанні різноманітних вправ та дозволяють краще засвоїти новий матеріал, але не розвивають творчої активності. Конструктивно-варіативні самостійні роботи сприяють розвитку у студентів уміння аналізувати, порівнювати факти та явища та створюють умови для розвитку творчої самостійної роботи студентів у подальшому. Евристичні роботи (когнітивного, креативного та оредіальнісного типу) вчать самостійно формулювати навчальне завдання та розробляти план його рішення. Найскладнішим видом самостійної роботи вважають самостійну роботу з елементами дослідження.*

Ключові слова: *самостійна робота, студенти, види самостійної роботи*

Актуальність. *Відомо, що англійська мова є мовою міжнародного спілкування та необхідною складовою формування будь-якого висококласного спеціаліста.*

Причому, для ефективної праці необхідно володіти як загальнонавчальною мовою, так і англійською мовою спеціального вжитку.

До того ж, на даному етапі розвитку вищої освіти студентам, які мають намір продовжувати навчання в магістратурі необхідно володіти англійською мовою на рівні не нижчому за B2. Зазначимо, що таких результатів у багатьох випадках досягнути досить важко, адже на вивчення дисципліни відводять тільки дві аудиторні години на тиждень протягом двох перших років навчання, але не всі студенти мають ґрунтовні знання з англійської мови.

Отже, єдиним шляхом вирішення проблеми є ефективна організація самостійної роботи студентів немовних спеціальностей з англійської мови.

Аналіз останніх досліджень та публікацій засвідчив, що науковці неодноразово зверталися до вивчення проблеми організації самостійної роботи студентів. Так, фундаментальні загально педагогічні дослідження з цього питання було проведено Б. Єсиповим, В. Козаковим, В. Буряком, Н. Калашник, В. Вертегел [2], М. Муковіз [4], Т. Тищенко, Л. Страшко [6] О. Хуторським [8] та іншими. Разом із тим, на нашу думку, у науковій літературі недостатньо узагальнено види самостійної роботи студентів немовних спеціальностей та особливості впровадження кожного з них у навчальний процес, що є вкрай необхідним для ефективного навчання.

Отже, **метою дослідження** є аналіз основних видів самостійної роботи студентів немовних спеціальностей та висвітлення досвіду їх застосування на кафедрі англійської мови для технічних та агробіологічних спеціальностей у Національному університеті біоресурсів і природокористування України.

Матеріали і методи дослідження. Для вирішення зазначених завдань використовується комплекс методів: аналіз, систематизація, узагальнення педагогічної та методичної літератури, порівняльний аналіз.

Результати дослідження та їх обговорення. Як вже зазначалося, самостійна робота відіграє важливу роль у вивченні англійської мови студентами немовних факультетів закладів вищої освіти, що пов'язано з високими вимогами до рівня знань студентів з одного боку, та недостатньою кількістю аудиторних занять з іншого.

Перш за все, вважаємо необхідним надати визначення цього дидактичного поняття, що представлено у науковій літературі. Так, самостійна робота розглядається науковцями як активна навчально-пізнавальна діяльність молодих людей, що проводиться індивідуально чи у групах, на аудиторних заняттях або вдома, за завданням педагога та за його методичними вказівками, але без його безпосередньої участі. У цьому значенні вона охоплює різні форми й методи навчання. Як підкреслював Р. Нізамов, самостійна робота студентів починається під час прослуховування лекції або участі у семінарі, коли у студентів у процесі роботи виникають питання щодо матеріалу, який вивчається [5, с. 118; 7, с. 214].

Як справедливо визначають науковці, правильно організована самостійна робота студентів сприяє формуванню інтересу до навчання, поглибленню та розширенню знань, розвитку пізнавальних здібностей студентів, формує у студентів такі риси як відповідальність, самостійність, креативність, створює умови для подальшого саморозвитку, самонавчання, самовиховання, самоосвіти та самореалізації, а також прищеплює студентам уміння самостійно поповнювати свої знання і вільно орієнтуватися у потоці наукової інформації. [1; 5; 6; 7; 10].

На основі аналізу педагогічної літератури та власного досвіду роботи можна виділити такі види роботи за рівнем самостійності як:

- самостійна робота за зразком;

- конструктивно-варіативна самостійна робота;
- евристична самостійна робота;
- самостійна робота з елементами дослідження [4;5; 6; 7; 8].

Зазначимо, що кожен із цих видів самостійної роботи є необхідним в залежності від мети навчання. Так, самостійні роботи за зразком полягають у виконанні різноманітних вправ та дозволяють засвоїти новий матеріал, але не розвивають творчої активності [9].

Самостійні роботи за зразком доцільно використовувати після вивчення нового граматичного або лексичного матеріалу. На наш погляд, доцільним є виконання невеликої кількості таких вправ, що як правило, включено до навчально-методичних посібників закладів вищої освіти під час аудиторного заняття безпосередньо під керівництвом викладача, тоді як інші вправи на закріплення граматичних та лексичних навичок студенти виконують самостійно. Після їх виконання викладач перевіряє роботи та проводить аналіз помилок. Як правило, для самостійних робіт такого виду викладачами нашої кафедри використовуються такі підручники як "Round Up", "Grammar Way", "English Vocabulary in Use", "English Grammar in Use", адже викладач може добрати завдання, які відповідають рівню студентів.

Конструктивно-варіативні самостійні роботи сприяють розвитку у студентів уміння аналізувати, порівнювати факти та явища, що вивчаються, розвивають розумову активність та створюють умови для розвитку творчої самостійної роботи студентів у подальшому. Головна складність виконання таких робіт полягає в застосуванні знань у нових ситуаціях [4, с. 31].

Самостійні роботи такого типу, як правило проводяться під час аудиторного заняття після роботи з текстом та виконання базових завдань на запам'ятовування лексичних та граматичних одиниць. Наведемо варіації завдань для самостійної роботи конструктивно-варіативного типу:

- скласти питання на базі тексту;
- скласти речення на відповідність тексту (true/false sentences);
- вибрати терміни та написати дефініції до них тощо.

Після цього студентам пропонується самостійна робота в малих групах. Вони відповідають на питання або намагаються вгадати дефініцію, запропоновану однокласниками.

Як різновид самостійної роботи конструктивно-варіативного типу студентам можна запропонувати скласти текст з його абзаців. Для цього викладачу заздалегідь треба підготувати текст із теми, що вивчається та розрізати його на окремі абзаци (5-6 абзаців). Завданням студентів є прочитати та перекласти уривки тексту та скласти з них логічний текст. Після цього вони мають розповісти про що йдеться іншим підгрупам студентів.

Евристичні роботи вчать самостійно формулювати навчальне завдання та розробляти план його рішення. На цьому рівні здійснюється більш глибоке розуміння явищ, процесів і починається творча діяльність. Студенти здатні вести пошукову діяльність за допомогою викладача або навчальної книги, проводити досить глибокий та різнобічний аналіз явища, що вивчається, робити осмислені узагальнення, обґрунтовувати застосування знань та способів, виявляти підвищений інтерес до пошукової діяльності та здатність конструювати нові способи такої діяльності [2, с.67].

Самостійні роботи евристичного типу у свою чергу можна розділити на такі підгрупи:

- завдання когнітивного типу;
- завдання креативного типу;
- завдання оргдіяльнісного типу [8].

Так, у завданнях когнітивного типу студентам пропонують вирішити реальну проблему, що існує у галузі їх майбутнього фаху. Для полегшення виконання завдання спочатку доцільно визначити спеціальні лексичні одиниці, які можуть використовуватися у мові студентів. Студенти, працюючи у малих групах, намагаються з'ясувати причини сформованої ситуації та можливі шляхи її вирішення. Після цього студенти презентують власні ідеї викладачу та іншим підгрупам студентів. Зазначимо, що якщо рівень володіння мовою у студентів дозволяє, то після презентації результатів відбуваються жваві дискусії та обговорення, під час яких інші студенти висловлюють власне бачення ситуації, погоджуються або критикують інформацію, що було представлено.

До завдань креативного типу можна віднести написання казки (фантастичної, детективної або романтичної історії) з використанням активної лексики, складання кросвордів, віршів, діалогів тощо. Вивчаючи загальні теми, наприклад "The City I Live in", можна запропонувати студентам придумати рекламу власного міста.

Самостійні роботи оргдіяльнісного типу доцільно спочатку виконувати вдома, а потім вже обговорювати під час аудиторного заняття або консультації. У цьому випадку студентам пропонується розробити цілі своїх занять із основних предметів на тиждень (семестр, рік), скласти індивідуальну програму за курсом тощо. Разом з тим, зазначимо, що на відміну від двох попередніх видів самостійної роботи евристичного типу, цей тип не користується великою популярністю серед студентів, тому у практичній роботі майже не застосовується.

Найскладнішим видом самостійної роботи є самостійна робота з елементами дослідження. Необхідно підкреслити, що далеко не усі студенти залучаються до такого виду самостійної роботи, а лише ті, які дійсно зацікавлені у знайомстві з основами наукового дослідження. До самостійних робіт такого типу можна віднести:

- доповіді англійською мовою на тему за фахом під час аудиторних занять;
- написання наукової статті;
- виступ на конференції, тощо.

Як вже зазначалося, такі самостійні роботи не є обов'язковими для виконання, до них залучаються студенти, які розраховують на високий бал у семестрі (90+). Після обрання студентом теми для дослідження, він обговорює з викладачем план роботи та пункти, які необхідно висвітлити у роботі, аналізує та узагальнює літературу та представляє викладачу на перевірку результати дослідження англійською мовою. Зазначимо, що у деяких випадках зі студентами працюють одразу два викладача: один - фахівець з теми дослідження, другий - language supervisor, що пов'язано з тим, що викладач іноземної мови не може ґрунтовно володіти дисципліною майбутнього фаху студентів.

Такі самостійні роботи вчать студентів працювати з науковою літературою, критично підходити до їх аналізу, знаходити у мережі Інтернет необхідну інформацію, представляти результати дослідження іноземною мовою [3, с. 46].

Висновки і перспективи дослідження. Підсумовуючи, необхідно зазначити, що самостійна робота є необхідним елементом навчання у вищому навчальному закладі. Кожен із видів самостійної роботи доцільно використовувати на різних етапах роботи зі студентами залежно від дидактичної мети та рівня знань в академічній групі.

У подальшому планується проаналізувати роль викладача під час організації самостійної роботи студентів немовних факультетів з англійської мови.

Список використаних джерел

1. Глуховська, Н. А. Формування іншомовної компетенції студентів технічних спеціальностей ВНЗ України аграрного профілю [Текст] / Н. А. Глуховська // Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти. – 2016. - №1. – С. 69-72.
2. Калашник, Н. Г. Самостійна робота – потужний засіб сучасної освіти і виховання: навч.-метод. посібник з питань формування естетичних смаків студентської молоді в навчально-виховному процесі [Текст] / Н. Г. Калашник, В. Л. Вертегел. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2005. – 326 с.
3. Котова, А. В. Прищеплення навичок науково-дослідної роботи студентам немовних факультетів на заняттях з англійської мови [Текст] / А. В. Котова, Н. М. Савченко // Викладання мов у вищих закладах освіти. – 2014. – Вип 25. – С. 44– 49.
4. Муковіз, О. П. Формування вмінь самостійної пізнавальної діяльності у студентів педагогічних ВНЗ засобами інформаційних технологій: монографія [Текст] / О. П. Муковіз. – Умань : ПП Жовтий О.О., 2010. – 180 с
5. Низамов, Р. А. Дидактические основы активизации учебной деятельности студентов [Текст] / Р. А. Низамов – Казань: Изд-во Казанского ун-та, 1975. – 304 с.
6. Тищенко, Т. Особливості самостійної роботи студентів педагогічного навчального закладу [Текст] / Т. Тищенко, Л. Страшко // Зб. наук. праць Полтавського педагогічного університету імені В. Г. Короленка.– Полтава, 2005. – Вип. 7 (46). – С. 276 – 281.
7. Харламов, И. Ф. Педагогика: учеб. пособие [Текст] / И. Ф. Харламов. – [2-е изд./, перераб. и доп.] – М. : Высш.шк., 1990. – 576 с.
8. Хуторської, О. Організація евристичного навчання [Текст] / О. Хуторської // Режим доступу : <http://ru.osvita.ua/school/method/3707/>
9. Яловий, С. В. Види та дидактичні завдання самостійної роботи студентів [Текст] / С. В. Яловий , Ю. В. Коломієць // Режим доступу : http://www.rusnauka.com/12_EN_2008/Pedagogica/31135.doc.htm
10. Яременко, Н. В. Деякі шляхи інтенсифікації викладання англійської мови студентам немовних спеціальностей [Текст] / Н. В. Яременко // Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти. – 2016. - №1. – С. 17-21.

References

1. Hlukhovska, N. A. (2016) Formuvannia inshomovnoi kompetentsii studentiv tekhnichnykh spetsialnostei VNZ Ukrainy ahrarnoho profilu [Formation of foreign language competence of students of technical specialties of higher educational institutions of Ukraine of agrarian profile] Aktualni problemy pedahohiky, psykhologhii ta profesiinoi osvity, 1. 69-72.
2. Kalashnyk, N. H., Verthehel V. L (2005). Samostiina robota – potuzhnyi zasib suchasnoi osvity i vykhovannia [Independent work as a powerful method of modern education and training]. Zaporizhzhia: Zaporizkyi natsionalnyi universytet, 326.
3. Kotova, A. V., Savchenko, N. M. (2014). Pryshchepлення navychok naukovodoslidnoi roboty studentam nemovnykh fakultetiv na zaniattiakh z anhliiskoi movy [Scientific and research work inoculation of students of non-philological departments in English language classes] Vykladannia mov u vyshchyykh zakladakh osvity, 25, 44– 49.

4. Mukoviz, O. P. (2010). Formuvannia vmin samostiinoi piznavalnoi diialnosti u studentiv pedahohichnykh VNZ zasobamy informatsiinykh tekhnolohii [Formation of pedagogical university students' independent cognitive activity by means of information technologies]. Uman: PP Zhovtyi O.O. 180.
5. Nyzamov, R. A. (1975). Dydaktycheskye osnovi aktyvyzatsyy uchebnoi deiatelnosti studentov [Didactic basic concepts of students' learning activity activation]. Kazan: Yzd-vo Kazanskoho un-ta, 304.
6. Tyshchenko, T., Strashko, L. (2005) Osoblyvosti samostiinoi roboty studentiv pedahohichnoho navchalnoho zakladu [Features of pedagogical educational institution students' independent work] Zb. nauk. prats Poltavskoho pedahohichnoho universytetu imeni V. H. Korolenka. Poltava, 7 (46), 276 – 281.
7. Kharlamov, Y. F. (1990). Pedahohyka [Pedagogics] Moskva : Vissh.shk., 576.
8. Khutorskoi, O. Orhanizatsiia evrystychnoho navchannia [Organisation of heuristic learning]. Available at: <http://ru.osvita.ua/school/method/3707/>
9. Yalovyi, S. V. Vydy ta dydaktychni zavdannia samostiinoi roboty studentiv [Types and didactic tasks for students' independent work]. Available at: http://www.rusnauka.com/12_EN_2008/Pedagogica/31135.doc.htm
10. Yaremenko, N. V. (2016) Deiaki shliakhy intensyfikatsii vykladannia anhliiskoi movy studentam nemovnykh spetsialnostei [Some ways to intensify the teaching of English to students of non-linguistic specialties] Aktualni problemy pedahohiky, psykholohii ta profesiinoi osvity, 1. 17-21.

ОСНОВНЫЕ ВИДЫ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ НЕЯЗЫКОВЫХ ФАКУЛЬТЕТОВ

Н. В. Яременко

***Аннотация.** В связи с уменьшением аудиторных часов на изучение английского языка самостоятельная работа является необходимым элементом учебного процесса студентов. Цель данной публикации – определение основных видов самостоятельной работы студентов неязыковых специальностей. Установлено, что существует четыре основных вида самостоятельной работы студентов: самостоятельные работы по образцу, конструктивно-вариативные, эвристические и самостоятельные работы с элементами научного исследования. Каждый из этих видов самостоятельной работы является необходимым в зависимости от цели обучения. Самостоятельные работы по образцу заключаются в выполнении разнообразных упражнений и способствуют усвоению нового учебного материала, но не развивают творческой активности. Конструктивно-вариативные самостоятельные работы способствуют развитию у студентов умения анализировать, сравнивать факты и явления и создают условия для развития творческой самостоятельной работы студентов в дальнейшем. Эвристические работы (когнитивного, креативного и ордеятельного типов) учат самостоятельно формулировать задание и разрабатывать план его решения. Самым сложным видом самостоятельной работы считают работу с элементами научного исследования.*

***Ключевые слова:** самостоятельная работа, студенты, виды самостоятельной работы*

MAIN TYPES OF STUDENTS' INDEPENDENT WORK OF NON- LINGUISTIC DEPARTMENTS

N. V. Yaremenko

Abstract. Due to the decrease in the academical hours for studying English, independent work is a very important element of the students' learning process. The purpose of this publication is to determine the main types of students' independent work of non-linguistic specialties. It is established that there are four main types of independent work of students: tasks on the pattern, constructive and variable tasks, heuristic tasks and independent work with elements of scientific research. Each of these types of independent work is necessary and depends on the purpose of the training.

Independent work on the pattern is to perform a variety of exercises and contribute to the learning of new educational material, but do not develop creative activity. It is useful to do a few exercises under the supervision of the teacher, while other exercises to drill grammatical and lexical skills are performed by students independently. After their completion, the teacher checks the work and analyzes the mistakes. As a rule, such textbooks as "Round Up", "Grammar Way", "English Vocabulary in Use" are suggested for independent work.

Constructive and variable independent work contributes to the development of the students' ability to analyze, compare facts and phenomena and create further conditions for the development of creative independent work. The main difficulty of performing such tasks is to apply knowledge in new situations. Such a type of independent work is usually performed in class after working with the text and performing the basic tasks to memorize lexical and grammar units.

Heuristic work teaches to formulate a task and develop a plan for its solution. Independent work of heuristic type can be divided into the following subgroups: tasks of the cognitive type; creative tasks; organizational activity type.

Independent work with elements of research is considered to be the most difficult type. Independent work of this type includes reports in English on the topic of the course during the classroom, writing a scientific article, presenting a speech at the conference, etc.

Keywords: independent work, students, types of independent work

УДК 81'25

РОЛЬ ФАХОВИХ ЗНАНЬ У ПІДГОТОВЦІ ПЕРЕКЛАДАЧІВ НАУКОВО- ТЕХНІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ШЛЯХИ ЇХ НАБУТТЯ

Т.В. ГАЛУШКО, старший викладач,
Національний гірничий університет
E-mail: halushkoT@gmail.com
ORCID: 0000-0003-1045-9731

Анотація. Статтю присвячено питанням підготовки фахівців у галузі науково-технічного перекладу та розглянуто проблему фахових знань в підготовці майбутніх перекладачів. Актуальність статті обумовлено динамічним розвитком процесів, пов'язаних з глобалізацією економіки, розвитком науки і техніки, появою нових напрямків знань та сфер діяльності. Це вимагає від перекладачів уміння швидко реагувати на зміни, які, як наслідок цих процесів, з'являються у професійній діяльності перекладачів. У зв'язку з цим виникає потреба умілого користування різними джерелами інформації, які можуть допомогти перекладачеві швидко